

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

I. Qvo in statu Indiam offenderit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

*India de-
scriptio.*

INDIA Poëtarum Historicorumq; monumentis incluta, regio est Asia duplo ferè in longitudinem quàm recta regionis spatiosior, humanæ linguæ exsertæ maximè similis: quippe à Septentrionibus Caucaſo commiſſa monti; ab occaſu, Indo flumine, à quo nomen traxit; ab ortu Solis, Gange coërcita, exſerit ſe è temperata Zona in australem Oceanũ. Amnes autem illi è Scythiæ montibus profluentes, magno aquarum diuortio, quo longiùs manant, hoc latius inter ſe terrę ſpatium relinquunt: paſſuumq; ferè decies centena millia, hoc eſt, dimidiatã ferme

Indiæ

Indiæ longitudinem emensi, prorumpunt
 in mare. Inter horum ostia fluminum, v-
 bi latissima est India, circiter octingenta
 millia passuum patet. Inde paulatim in
 arctum coit, vsque ad Comorinum pro-
 montorium, vbi cuneata longè excurrit
 ex Asia. Interiora Indiæ Ethnici indige-
 næ colunt: ora quæ ad Indum vergit, ferè
 indigenas habet Reges; quæ Gangè spe-
 ctat, Saracenos. Nam Saraceni iampridè
 ex Arabia ac Perside eò profecti, sensim
 plures Indorum populos, quâ consilio,
 quâ armis, suæ ditionis fecerunt. Lusitani
 quoque libero commeantes mari, igno-
 tas alijs terras sæpius adeundo; per occa-
 sionem in vtraq; ora maritima vrbes nec
 paucas, nec ignobiles, occuparunt: ma-
 gnumque est Lusitanorum nomen in In-
 dia, totoque Oriente. Oram Indiæ mari-
 timam, quippe magna ex parte torridæ
 subiectam Zonæ, perpetuus fermè Solis
 feruor vrget; qui æstiuo vaporis persimi-
 lis, omnes anni partes vno propetenore
 percurrit. Cæterum tempestiuus imbres
 atque Etesia sic æstum temperat, vt haud
 sanè incommodè habitetur; quanquam
 æstiuis mensibus (& quia bis Sol æqui-
 noctialem lineam transit quotannis, bi-
 næ in anno æstates existunt) omnia fer-
 uidissimus Solis incendit ardor. Regio

E s. ferti-

fertilis est, maximè oryzæ, quæ apud eos tritici vicem præstat; secundum oryzam, palmæ cuiusdam, ex qua non modò fructus tum recentes tum aridos carpunt, verum etiam (incredibile dictu auditu- que) vinum, acetum, oleum hauriunt: ad hæc, materiam tectorum, nauium, funium, librorum petunt; omnium penè rerum facultatem in vna arbore præbente natura, Pisce quoque ac pecore abundant. Margaritarum in primis est terra diues, quas conchylijs inclusas in latentibus scopulis incolæ solertissimè rimantur. Nec alia celebratæ à veteribus Indorum opulentia causa maior, ex quo luxuria purgamentis maris pretium fecit. Gens indigena colore nigra, corpus cætera nudum ab umbilico ad genua carbasis velat. Seruilia vulgò ingenia & fraudulenta. Paupertas in tam diuite regione latissimè patet, diuitijs, ob Dynastarū ac Regum impotentiam, ad paucos redactis. Nec tamè luxum inopia excludit. Omnibus vulgò etiam viris aurum, aut certè aurichalcum, pendet ex auribus, quas, deliciarum causa, artificio quodam productas ad humeros ostentant. Plerique brachia quoq; armillis ornant: adeò in muliebrem degenerauere cultum. Alia præterea multa de Indorū moribus tradun-

duntur, quibus persequendis huiusce historię cursum morari operæ precium nō videtur. Indiæ caput Goa est, vrbs in insula eiusdem nominis, fermè è regione sinus Persici posita, ab Indi ostijs millia passuum circiter C C C. Hęc manu ac natura munita (insulam enim exiguam, vbi sita est, angustum fretum à continenti dirimit) pulchritudine ac rectorum frequentia, commercio, diuitijs, ciuium & incolarum numero, cū præcipuis Europæ urbibus haud immeritò conferri potest. Itaque & Archiepiscopi Prætorisque Indici sedes est, & à Lusitanis maximè celebratur. Satis constat, Indiam olim S. Thomæ Apostoli nō solum vestigijs impressam, verùm etiam sanguine imbutam, compluresq; illius operâ factos inibi esse Christianos. Sed horum posteri Ethnicis ac Saracenis immixti, paulatim degenerant ad eorum mores ritusque. Et iam (paucis admodum vicis exceptis, quorum incolæ à S. Thoma nomen acceperunt) nihil fermè Christianæ religionis præter famam in India durabat; cū Lusitani Goa & alijs Indiæ oppidis potiti, Indis Saracenorū Tyrannorumq; iugo exutis, Euangelij lucem reddidere. Namq; & ipsi inter eos habitare, & indigenas ad Christū sensim aggregare cœperunt.

Goa Indiæ caput.

perunt. Erat tum Goanus Episcopus (idem autem, quia tum solus erat in India Episcopus, cunctæ Indiae præsidebat) Ioannes Alboquercius, vir è Franciscana familia, pariter doctrina & religione insignis. Is cum paucis suæ disciplinæ hominibus, etsi maiorem quàm pro numero Christianæ rei nauabat operam, tamen Sacerdotum penuriâ minus proficiebat, quàm opus erat. Nulli tota India tum erant religiosi, præter eos, quos dixi Franciscanos, quibus Lusitanorum institutio vix instituendi Ethnicos spatium dabat.

Iacobi Borbani Franciscani studium religionis.

Inter omnes Fratris Iacobi Borbani Franciscani vel eruditio ac virtus, vel Christianæ fidei propagandæ cupiditas eminebat. Hic Indos aliquot pueros ab se conuersos ac baptizatos cum Christianis mysterijs simul & Lusitana imbuisset lingua, eosdem in conuertendis Ethnicis interpretes adhibuerat, inuento non magis solerti quàm felici. Itaq; piorum ac locupletium hominum opibus fultus, maiora agitabat animo: & Indicarum gentium Seminario instituto, ipse in alumnis docendis totus erat. Quocirca etsi Episcopus cæteri que Franciscani, pro egregia sua pietate, exoptarèt Christianæ religionis proferre fines in India, tamen tot locis tanta paucitas sufficere haud quaquam

Goani Collegij initia.

valde

valebat. Ergo non tantum in aliis oppidis Lusitanorum, sed in ipsa vrbe Goa, Ethnicorum Saracenorumque vigeant superstitiones. Gentiles Saraceni que sanè opulenti, vbique misti Lusitanis, palam luce execrandis superstitionibus operantur, conuiuentibus Lusitanarum arcium Præfectis, seu quod nondum recentis imperij opes satis stabilitas haberent; seu quòd nemo foret, qui illos erroris conuictos ad Christi traduceret cultum. Proinde si qui ex ijs Christiana susceperant sacra, adeò ab opulentioribus vexantur, vix vt se Christianos profiteri sustinerent. Ethnicorum vtique Saracenorumque negotiatorum regias merces ac vectigalia tractantium tantæ erant opes etiam Goæ, vt apud Lusitanos ipsosque Magistratus, plurimum & gratia polleant, & viribus. Ita, nouis Christianis oppressis, Ethnicorum conuersio frigeat. Haud multo melior conditio erat Lusitanorum. Multis locis apud eos Sacramentorum rarus vsus, sacrarum concionum ferè nullus: quòd tota India duos trësue ad summum habebat concionatores, haud sanè multo plures Sacerdotes. Quocirca pleraq; Lusitanorum præsidia Missæ quoque sacrificio, non solum concione sacra, totos sæpe carebant annos.

Neophytorum misera conditio.

Lusitanorum pro lapsi morales in India.

per hæc vrgebat eos foeda perditaq; con-
 ſuetudo Saracenorum Ethnicorumque
 Nihil moribus eorum corruptius, nihil
 ad irritandam libidinem efficacius: vtri-
 que enim in obſcenas effuſi voluptates,
 nihil ferme vxorum pudicitia leuius du-
 cebant. Quocirca Luſitani quamquam
 naturâ temperantiæ frugalitatiſque ſtu-
 dioſi, in tam corruptrice terra epulis, &
 iis quæ epulas ſequuntur, dediti, vulgò
 pellices plures vndique coëmptas habe-
 bant domi. Eoque iam illos (nemine vi-
 tia reprehendente) libido prouexerat, vt
 pudoris obliſi, vitam flagitioſam vel ho-
 nori ſibi ducerent; nullum lucrum ini-
 quum, nullum turpe exiſtimarent, adeò
 cupiditas malo vſu corroborata rerum
 immutauerat ſpeciem. Pleriq; verò con-
 feſſionis & Eucharistiæ vſu annos com-
 plures tranſigebant: & ſæpius quàm ſe-
 mel in anno confitentes, ſimulata pietatis
 vulgò arguebantur. Si quis fortè, con-
 ſcientia ſtimulante, expiare peccata vel-
 let; oculos ac voces hominum fugiens,
 clàm, & velut Nicodemus olim, noctu ve-
 niebat ad IESVM. Luſitanorum porrò cõ-
 iuges pellicesque indigenæ etſi Chriſtia-
 næ; tamen, ob Chriſtianorum myſterio-
 rum inſcitiam, Ethnicis Saraceniſ-
 que ſuperſtitionibus captæ tenebantur:
 & li-

& liberi parentibus similes, aut etiam nequiores. Hic rerum status erat in India, cum eò Franciscus venit. Qui mirè lætus se aliquando (quod omni voto expectauerat) in Indiam peruenisse, rebus hisce cognitis, ad medendum tot ac tantis malis curam intendit: & quod in illo ardore animi permirum est, cautiùs quàm auidiùs admouit manum.

CAPVT II.

Conciliato Episcopo, in India elaborare instituit.

NON erat ignarus, inter Episcopos, & Nalios curatores Ecclesiasticos, si vtrique summo iure agant, nec de suo remittant iure, facillè controuersias & contentiones oriri, non minore damno, quàm offensione populorum. Omnium igitur primùm omnem certaminum materiam de medio remouendam ratus, vt *provideret bona non solum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus.* Episcopum sibi omni ratione demereri statuit. Ergo Deo & Archangelo Indiæ Præsidente (vt eius institutum ferebat) inuocatis, Episcopũ adit; eiq; comiter simul ac reuerenter

2. Cor. 8.

India Episcopũ adit.

reuerenter